C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Hasek_Jaroslav-Turista_Aratas.pdb

PDB Name: J.Hašek-Turista Aratáš
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Jaroslav Hašek
Turista Aratáš

Z osmnácti cizinců bydlících v Hotel Gitta di Monaco objevili jsme jen dva. Pana Gustava Scholla jako výtečného průvodce po Benátkách; tím druhým cizincem míním pana Šándora Aratáše, velkostatkáře z Debrecína. Nebyla to sice příliš poetická duše a zdálo se zprvu, že Benátky se svou historickou krásou nenahradí mu pohled na páprika gulyáš, ale přece zaplatil panu Schollovi osm lir a s pohledem smutným, jako kdyby šel na popravu, kráčel s námi ke stanovišti gondoliérů. Upozorněn na palác Fondaco de Tureli naším průvodcem, řekl nepříliš vlídně: "Az eb adta! Co je mně do toho!"
"Pochází z desátého století," pravil slavnostně pan Scholl, "stavba má ráz byzanticko-románský; roku 1821 Republika benátská učinila z Fondaco de Tureli azyl pro turecké obchodníky."
"To nebyli Turci," prohlásil pan Aratáš, "to byli Bosňáci. Vypadají jako Turci a říkají: Da kupíš, brate! Nejsem jejich brat, ale koupil jsem v Pulji od nich špičku na doutníky. Tak se to má s těmi Turky."
"Napravo je, pánové, Pallazzo Pesaro, vystavěný od Loghemy roku 1679 s klasickými liniemi, je to drahocenná památka."
"Co je na ní krásného, nevím," skepticky poznamenal pan Aratáš, "to přijďte do Debrecína a uvidíte. Máme tam nový poštovní úřad se sto dvaceti okny. Pod každým oknem římsa a u vchodu jsou dva kulaté sloupy. Vevnitř ústřední topení, klozety, až radostí člověku srdce skáče v těle. Jak topíte zde v těch palácích? Odkud objednáváte uhlí? Nebo topíte dřívím?"
"Netopí se vůbec!"
"Az eb adta," odplivl si pan Aratáš, "zde je nevzdělaný lid. U nás v Uhrách topí se v každém stavení. Na severu máme velké lesy a plno dříví, na jihu topíme kravským trusem, ale tady, darmo mluvit. Máte zde

Pallazzo Pesaro a nějaké to Fondaco, jak se u všech čertů ty pitomosti jmenují, ale kamna nemáte, ani krby, abyste si zatopili. Pěkný národ."
"Tam je, pánové, Ca d'Oro, je to stavba ze čtrnáctého století, velmi harmonická, gotická."
Pan Aratáš ho přerušil: "V Temešváru je gotický kostel, ale tohle nevypadá jako gotika. Kde máte tady namalovaná okna? Tam je maloval Kazinczy. Později ten malíř maloval též okna v Debrecíně a jeden honvédský poručík mu uťal ucho, poněvadž v kavárně mu Kazinczy řekl, že je osel od Aradu. Snad jste to četli v novinách." U stanoviště gondoliérů oslovil pan Aratáš muže, přidržujícího bidlem gondolu, do které jsme se chystali vstoupit: "Tak se mi zdá, že už jsem tě viděl v Szatmar-Báči."
Když mu to přetlumočil pan Scholl, vycenil občan z Benátek zuby.
"Zapírá se," bručel pan Aratáš, "vypadá docela jako poštovní posel ze Szatmar-Báči. I vousy má takové." Pak žádal pana Scholla, aby gondoliér zpíval: "Košut Lájoš to nám píše", a ne "Ó Venezia, sempre vedete, la regina atd.", kterouž píseň zpíval náš gondoliér hrozným způsobem, neboť v Benátkách jsou také gondoliéři bez hudebního sluchu a tento byl právě jedním z nich.
"Že neumí," křičel Aratáš, "řekněte mu, že je nevzdělaný vepř." - "Te vagy szomar (jsi osel)" pravil obraceje se na gondoliéra.
"Si signor, ano, pane," usmál se gondoliér přívětivě a zpíval dále chraplavým hlasem "Ó Venezia, sempre vedete ..."
Pan Aratáš nejevil mnoho radosti nad tou krásou a při zmínce o paláci Grimoni tázal se, zdali stavitel oné budovy Sammichele byl žid. "Že byl Benátčan a křesťan, to nevěřím. U nás v Debrecíně dali stavět soud také židovi a ten dal si proměnit jméno Kohn na Kohanayi. Rozhodně se tento stavitel jmenoval Samuel." - Poté se odmlčel až na tu dobu, kdy jeli jsme kolem paláce Contarini delle Figure. "Kdopak si to jméno vymyslil? Bude lepší, když nás s tím nebudete obtěžovat. Řekněte jen: Tamhle je palác, tamhle zas a tam dál to je také palác. A ne Palazzo Grimani, Figurani, Batani, Carani a Ami. Co je mně do toho. Žaludek jsem si zde zkazil a teď ještě vtloukáte do mne italštinu. Potřebuji vědět, že tamhleten barák je nějaké "ini" a nějaké "delle" s figurami a že se opravuje? To si vyřiďte se stavitelem. Já stavbám nerozumím a zde na vodě bych nestavěl za živého boha."
"Vždyť ten pán," pokračoval ukazuje na mne, "si vás také nezjednal, abyste mu pořád říkal, tamhle je Calazzo, tamhle zas Pallazzo a půl hodiny žvanil, kdo ho vystavěl a že má takové a takové sály a v nich obrazy. To víme, že v každém městě se nachází něco zvláštního. V Kečkemétu mají zvonici bez zvonů, v Sabár-Munkáši mají zase zvony a nemají zvonici. Všude mají něco jiného. U nás v Debrecíně máme berní úřad ve starém domě s hodinami. Hodiny odbíjejí čtvrtě. Pět mužů musí je natahovat. Všude je něco zvláštního, jen tady nic, než ty paláce na vodě. Jednou vám to všechno spadne do vody a budete mít po slávě."
Nenadchl ho ani nejstarší kamenný most před Canal Grande, Ponti di Rialto.
"Tak se, milý pane," řekl k panu Schollovi, "u nás v Uhrách mosty nestavějí. Viděl jsem mosty v Pešti, ale nikde nestavěli takový most. Proč nevystavěli železný! Přes Tisu u nás jde železný most. Stavitel je se mnou sešvagřen. Jmenuje se Károly Péczely a má sestru mé nebožky ženy. Vypije až osm litrů vína denně a spadly mu již dva mosty. Je to bídný člověk. Měl též poměr s jednou zpěvačkou, ale ta si udělala známost s jeho úředníkem a sebrali pak nějaké směnky a ujeli do Německa."
Toho použil pan Scholl a rozpovídal se, když jsme jeli kolem Palazzo Manin, o osudech Jacopa Sansovina a jeho nešťastné lásce ku Virgínii, dceři Dandolově, člena rady desíti, což se stalo před několika stoletími.
"Nedávno u nás v Debrecíně jeden krejčí také si zoufal z nešťastné lásky," pravil pohnutý pan Aratáš, "vypil litr silné kyseliny a uzdravil se, poněvadž pocházel ze Sikulských hor. Tam mají tuhý život. Zato před rokem otrávila se jistá Hazámbólová, tanečnice. U mne se také pověsil šafář. Prodal mně pod rukou tři krávy, a když jsem mu řekl, aby to do týdne vyrovnal, oběsil se."
Pluli jsme ještě pět minut, ale tu prohlásil pan Aratáš, že už viděl toho dost. Vysadili jsme ho pod Fondamento del Bacino Orseola u staré prokuracie, kde je několik kroků do restaurantu Giardino. Když vystupoval, pravil sarkasticky: "Musím se sám poohlédnout po památnostech."
Mohu říci, že jsme si oddechli s panem Schollem, který pak půl dne svědomitě vysvětloval mně památky Benátek.

S panem Aratášem setkal jsem se druhého dne u snídaně v hotelu.
Jeho zrak nebyl již smutný jako minulého dne, kdy podlehl lákavému nabídnutí pana Scholla, že nám ukáže nejdůležitější památnosti Benátek. S neobyčejnou vřelostí řekl vítězně: "Přece jsem našel včera páprika gulyáš. Snědl jsem tři porce v tom Giardino Restaurantu." Bylo viděti, že cena Benátek stoupá v očích pana Aratáše, a když po snídani odcházel, řekl: "Zdržím se zde ještě tři dny a pak jedu do Říma. Říká se, že Řím je krásné město, ale nevím, zdali tam najdu ten pravý páprika gulyáš."
A jak řekl, tak také učinil pan Aratáš. Ještě tři dny se zdržel v Benátkách u páprika gulyáše v restauraci Giardino, pak odjel do Říma, slíbiv, že mně z věčného města zašle pohled.
Slovo dodržel a z Říma poslal pohlednici s textem: "Na Forum Románum dobrý páprika gulyáš u Fratelli Bambino. Zdržím se zde týden. Srdečný pozdrav Aratáš."
To byla poslední zpráva od turisty Aratáše, který nalezl krásu Itálie v páprika gulyáši, žije tak v tělesném i duševním styku se svou vlastí uprostřed památek, které ho zlobily.